

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI
CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ FILOLOGIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. habil. Mina-Maria RUSU

Student-doctorand:

Manuela Nicoleta STÎNGĂ

PITEȘTI

2023

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI
CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ FILOLOGIE**

**REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT
BATHORISMUL – O ipostază artistică a postmodernității gotice.
*Andrei Codrescu, Contesa sângeroasă (The Blood Countess)***

Conducător de doctorat:

Prof. univ. dr. habil. Mina-Maria RUSU

Student-doctorand:

Manuela Nicoleta STÎNGĂ

PITEȘTI

2023

CUPRINS

INTRODUCERE	3
 Capitolul I.	
LITERATURA MONDIALĂ - PARADIGMA CULTURALĂ A MILENIULUI III	
1. Considerații generale	10
2. Literatura la confluențele biografice autor-personaj	11
3. Identitatea între criză și împlinire	15
4. Neogoticul postmodern - o revigorare a goticului pe fondul crizei identitare	16
5. O patologie a identității alterate	18
6. Bathorismul – sindrom al crizei identitare a omului contemporan	21
7. Istorie și literatură	25
8. Construcții complementare: personalitatea istorică – personajul literar	28
 Capitolul II. POSTMODERNISMUL GOTIC	
1. Repere terminologice	34
2. Contemporaneitatea Evului Mediu; cronotopii postmoderne	39
3. Istorie și mit: Elisabeta Báthory între <i>Homo sacra res homini</i> și <i>Homo homini lupus</i>	44
4. Personajul între normalitate și patologia criminalului	51
 Capitolul III. DEFINIREA CONCEPTULUI LITERAR CU ARGUMENTE TRANSDISCIPLINARE	
1. Chei de lectură	53
a. Lectură în cheie istorică	55
b. Lectură în cheie sociologică	56
c. Lectură în cheie psihologică	57
d. Lectură în cheie criminologică	58
e. Lectură în cheie filosofico-mitologică	59
f. Lectură în cheie antropologică	60
g. Lectură în cheia fizicii cuantice	62
2. Eu, Celălalt, Altul. Identități multiple	63
3. Homo teatralis	65
4. De la indicele bovaric la complexul bathoric	67
5. Oglinzi în mundus imaginalis	70
a. De la imagine la icon	70
b. Autorul creat – cititorul creator	73
 Capitolul IV. ARGUMENTUL TEXTULUI. OGLINDIRI	
1. Personaje-oglinzi	75
2. Sincronicități cu efect hipnagogic	82
3. Femeia-monstru: canoane, norme, mentalități	85

4. Ne-trecerea – aspirație vs. realitate	90
5. Deviații și devianță – bipolarități	92
6. Primul tabu: sângele femeilor	95
7. Sub spectrul devorării: de la ființă la carne	96
a. Canibalismul – ultimul tabu	96
b. Realitatea distopică	100
8. Avatarurile identității	102
a. <i>El sunt</i> . Identitate fluidă	102
b. Sub pecetea Animei: <i>Ele este</i>	104
c. <i>Ea sunt</i> ei. Simulacrul masculinității	107
d. Memorie lichidă: Accentele genetice ale identității	110
9. Crima ca ritual. Semiotica scenei crimei	113
10. Sub semnul umbrelor: O ecuație a non-iubirii	117
11. Fecioara de fier	123
12. Arhetipuri jungiene	126
a. Visul	128
b. Hipnagogie	131
13. Fuga de identitate. Spre înțelegerea cuantică a inconștientului	133
14. Sinele captiv în fascinație	136
15. Cronotopi: castelul, Ungaria, mintea	144
16. <i>Ab initio</i> la finalul <i>non-finito</i>	147
 Capitolul V. O FORMULĂ A COMPLEXITĂȚII	
1. În jocul oglinzilor	153
2. Bathorismul sau ființa umană pe marginea prăpastiei	155
3. Înălțarea prin cădere: paradoxul unui destin damnat	159
4. Bathorismul – o expresie a crizei identitare?	165
5. Ființa ca subiect/vs/ființa ca obiect	168
 SINTEZE NECESARE: OGLINDA BATHORISMULUI	171
 CONCLUZII	177
 BIBLIOGRAFIE	193
 REZUMAT	202
 ABSTRACT	212

REZUMAT

Concepte-cheie: *bathorism, transdisciplinaritate, complexitate, arhetip, traumă, ritual, transhumanism, neogotic, persona, umbra, mecanisme cuantice, sincronicitate, matematici literare, mundus imaginalis, continuum spațiu-timp, biografie, fractalizare, inconștient colectiv, identitate, individuație, proiecție, introiecție, mysterium tremendum, devianță, canibalism, profil criminologic, transgendere, oglinzi digitale*

Formă alternativă de cunoaștere, literatura filtrează realitatea, viața, prin oglinda transfigurării și o esențializează în ficțiune, ca formulă de recompunere a cronotopului¹, în sensul unei ecuații în care necunoscuta este ființa umană. Rezolvarea atitudinilor dilematice impun lecturi succesive, re-relecturi conectate la istorie, psihologie, sociologie, antropologie, filosofie, conducând la o descifrare deopotrivă estetică și cognitivă. Omul se poziționează în sfera socialului, devenind un mediu viu în care tumultul schimbărilor, mentalitățile, istoria recentă, psihologia, filosofia, antropologia își impun influența și produc o personalitate nouă, capabilă să eludeze timpul istoric, revalorificându-i componenta evenimentială în noi simbolizări. Aflat deasupra vremurilor, omul contemporan se re-construiește cu instrumentele ficțiunii, într-un proces inedit de validare a tiparelor existențiale străvechi. Acestea deschid perspective noi, trashumaniste, asupra receptării mesajului literaturii în societatea contemporană, cu vădite accente distopice. Ființa devine un spațiu consacrat în care istoria își abandonează influența, lăsându-i libertatea de a se căuta din perspectivă identitară. Biografia, atât a autorului, cât și a personajelor sale, oferă materialul din care se vor decanta modelele și antimodelele, din zona ficțiunii literare.

Conceptul sumarizator, pe care ne-am propus să-l dezvoltăm prin lucrarea cu titlul *Bathorismul - O ipostază a postmodernității gotice*, se construiește pe lecturări și re-lecturări conectate la domenii diverse, vizând o descifrare estetică și cognitivă a romanului *Contesa sângheroasă*, scris de Andrei Codrescu, și a imaginii fascinante a Elisabetei Báthory, contesă a Ungariei în ultima parte a Evului Mediu. Am constatat că personajul codrescian, în complexitatea lui psihologică, reprezintă un arhetip al ființei aflate sub influența vremurilor care dezvoltă sau anulează anumite trăsături înăscute. În

¹ Bahtin, M., *Probleme de literatură și estetică*, Editura Univers, București, 1982: „Vom numi cronotop (ceea ce în traducere ad litteram înseamnă „timp-spațiu”) conexiunea esențială a relațiilor temporale și spațiale, valorificate artistic în literatură.(...) pentru noi este important faptul că el exprimă caracterul indisolubil al spațiului și al timpului” [2, p. 294].

consecință, sfera conceptului se poate extinde asupra ființei umane, în general, care este nu doar un rezultat al moștenirilor genetice ale spitei din care se trage, ci și un produs al lumii în care viețuiește. Fiindcă tiparele existențiale străvechi deschid în era noastră noi perspective asupra receptării mesajului literaturii, mi-am însușit conceptul de *suveranitate a cititorului*, susținut de Stephane Santerres-Sarkany, și, rezonând cu ideea de libertate interpretativă argumentată, am pornit un demers ambițios de a conferi un nume unei amprente transistorice, pe care am remarcat-o ca punte de legătură între oamenii din toate timpurile.

La finalul lecturii/ relecturilor romanului lui Andrei Codrescu, se adâncesc interogațiile și se rupe, se reînnoadă sau se împletește firul logic al narațiunii, ducând la concluzia care ne-a îndreptățit să aprofundăm manifestările personajului printr-o cercetare doctorală, la finalul căreia am constatat că amprenta pe care o poartă romanul codrescian este aceea a bathorismului. Ne-am propus să definim acest concept din perspective multiple, într-o încercare de a pune principiile transdisciplinarității la baza concluziilor noastre, cu atât mai mult cu cât Codrescu se dezvoltă ca scriitor contemporan în contextul postmodernismului, sondând perspectivele complexității și ale transhumanismului.

În romanul la care ne-am oprit, reînvierea spațiilor din scrierile gotice denotă o relație de profunzime cu rădăcini culturale străvechi și, mai ales, cu ideea de perenitate; castelul, turnul, hrubele își asociază funcționalitatea nu doar cu nota estetică a unui simplu decor, ci și cu influența acestuia asupra psihicului omenesc. Se poate vorbi despre psihologia spațiului construit în perioada medievală și despre multifuncționalitatea acestuia în raport cu ființa umană. Grandiosul și misterul asociate cu semiobscuritatea generează o matrice comportamentală impusă omului trăitor în aceste spații. De la aceste atribute ale spațiilor medievale până la glisarea spre macabru, teroare, moarte distanța este infimă. Elementul constant al unui astfel de decor este sugerarea puterii desfășurată în sens fie benefic, fie malefic.

Argumentele le-am găsit în epoca noastră contemporană, în care evoluția tehnologică și descoperirile științifice sunt năucitoare, fiindcă depășesc puterea de adaptare rapidă a omului, măștile funcționale, spargerea identității sau multiplicitatea eurilor reprezentând tentative de reziliență în fața unor termeni ce definesc realitatea actuală, precum transhumanism, singularitate, superlongevitate, inteligență artificială, pandemie, bioclonare, entanglare, război cibernetic etc. Nu este vorba doar despre o dualitate Eu – Non-Eu, ci de numeroase copii ale Eului, multiplicat în cioburi de oglinzi reflectate, la rândul lor în alte oglinzi. De la „*Cine sunt eu?*” la „*Cine suntem eu?*” trecerea se produce aproape insesizabil.

Paradoxul formulării propuse a fost construit dirijat, valorificând relația dintre om și lumea/lumile lui. Un plural, ca expresie a societății, convertit în singularitatea individului, deasupra timpului istoric, cu accesul deschis către timpul mitic! Am valorificat teoriile timpului, din perspectiva lui Solomon Marcus, pentru a înțelege dimensiunea estetică și culturală a timpului în viziunea postmodernității căreia îi aparține scriitorul Andrei Codrescu. Natura timpului, din perspectivă topologică, vizează liniaritatea în raport cu circularitatea, finitul în raport cu infinitul și, finalmente, dimensiunea sau dimensiunile timpului. Interesantă ni s-a părut concepția lui Solomon Marcus despre izomorfismul aplicat celor trei categorii de timp: fizic, biologic și psihologic, teorie care conduce la ireversibilitatea timpului și, implicit, la imposibilitatea unei călătorii în timp. Vorbind despre timpul psihologic, Solomon Marcus² remarcă neomogenitatea acestuia, fapt care vizează relația dintre vârsta omului și percepția subiectivă a trecerii timpului. Astfel, unui om în vârstă, același interval de timp îi pare mai scurt decât unui copil, ceea ce definește neomogenitatea timpului psihologic. În cazul contesei, personajul lui Codrescu, înaintarea în vârstă a produs percepția trecerii rapide a timpului și conștientizarea îmbătrânirii, sentiment care a declanșat resorturile interioare aflate la baza crimelor comise. Valorificând concepția marcusiană asupra timpului, am constatat izomorfismul celor trei valențe ale acestuia: fizic (pe care, prin generalizare, l-am asociat dimensiunii istorice, liniare), biologic (timpul vârstei omului, perisabil) și psihologic (timpul subiectiv, al trăirilor). Punctele de contact între acestea sunt locul în care se construiește bathorismul, ca relație a individului cu lumea, în zona de intersecție a particularului cu generalul.

În era oglinzilor digitale, universul interior se dispersează într-un multivers izomorf, ce ține pasul cu știința, indiferent că vorbim despre psihologie, sociologie, fizică cuantică, criminologie, dar mai ales în raport cu întreaga complexitate a literaturii. Suflul care a dat naștere goticului literar continuă să se manifeste în geamănul său modern, neogoticul, având aceeași infrastructură, același ADN, însă cu specificități noi, marcând un salt evolutiv odată cu metamorfozarea interiorului și exteriorului ființei. Reacțiile la *agresiunile socialului și ale timpurilor* pot defini *bathorismul*, cu o componentă patologică bine conturată în lumea noastră, accentuată de o *criză profundă de identitate*. Este un context adecvat apariției romanului prin care Andrei Codrescu își inițiază cititorii în arta de a descifra coduri culturale de sorginte arhetipală, care amprentează literatura mileniului III, construind literar un *model uman care transcende timpul și timpurile* și conferind universalitate ființei aflate într-o perpetuă căutare a identității.

² Solomon Marcus, *Timpul*, Editura Albatros, 1985

Prin urmare, tema de cercetare a fost motivată de peisajul inedit al literaturii actuale. Având în vedere că melanjul între epoci conduce la recalibrarea timpului istoric prin raportare deopotrivă la prototip (timpul original) și la mentalități (timpul în curgerea ireversibilă), literatura contemporană construiește componenta existențială a ființei umane, avatarurile socialului fiind produse ale istoriei manifestate ca generalizări deschise, flexibile, sub lupa cititorului, astfel încât creațiile de astăzi să poarte în sine coautoratul lectorului³ implicat într-o re-codare a mesajului. Se evită tiparele consacrate ale curentelor estetice, acestea fiind înlocuite cu o nouă perspectivă de convertire a realității în simbol literar. Asistăm la un proces de adecvare firească a literaturii la epocă și la o abordare transdisciplinară a cunoașterii artistice, context în care psihologia, psihanaliza, direcțiile filosofice și științifice contemporane acționează consecvent, devenind lentile prin care este privit realul. În noul context, personajul capătă o structură inedită, modernă, reglată de aceste tendințe care îl dizolvă în numeroase măști. În vederea descoperirii mesajului, actul de lectură avizată impune stabilirea unui referențial din zona teoriei literare care solicită fie respectarea unei orientări estetice consacrate, fie propunerea unui concept nou, care, prin maximă generalizare, să contribuie la înțelegerea esenței estetice și antropologice a literaturii postmoderne, într-un demers de relaxare a canonului și de adoptare a unor formule noi de creație. Din acest punct de vedere, romanul *Contesa sângeroasă*, aparținând zonei transnaționale, este o carte în care *timpul istoric* se împletește cu *timpurile* – ca expresii evenimențiale, configurând lumea dezechilibrată și dezechilibrantă a mileniului III – și aduce pe scena socialului accente distopice clare, producătoare ale unei tipologii cu rădăcini în arhetipul umanității.

Am pornit de la premisa că Andrei Codrescu jalonează liniile de forță ale unui fenomen în oglindă cu *bovarismul* generat odinioară de Gustave Flaubert. L-am numit *bathorism*, identificând modalitățile prin care se produce un prototip uman simbolic, intervenind în diverse domenii ale cunoașterii: filosofie, psihologie, sociologie, criminologie, fizică cuantică etc. Asemenea *bovarismului*, și *bathorismul* se poziționează în sfera maladivului, conținând o patologie a alienării de normalitate a ființei umane. În acest sens, am propus sintagma *complex bathoric* pentru a defini tendința spre constantă de deviere zero între ceea ce ființele sunt intrinsec și ceea ce ajung să fie sub influența circumstanțelor exterioare.

Ca finalitate, prin teza de doctorat, ne-am propus să demonstrăm că *bathorismul* poate fi înțeles printr-o abordare transdisciplinară care să genereze explicații pentru derapajele personajului literar dinspre *normalitate* spre *anormalitate*, dinspre *firesc* înspre *patologia spiritului torturat* de contextul

³ Cf. Paul Cornea, *Introducere în teoria lecturii*, Ed. Minerva, București, 1988

construit pe fundamentul mentalităților, fiind, prin generalizare, un reflex al decăderii umane, sub influența socialului ruinat de tarele stimulate de distopiile istoriei. Departe de a realiza o prezentare exhaustivă, am stabilit liniile de forță ale unei abordări care conectează, prin fire vizibile și mai puțin vizibile, biografia autorului, devenirea personajului, osatura și graful constructului literar, tipul de lector, melanjul epocilor, omul *dintotdeauna*. Autorul oferă cititorului perspectiva unui realități esențializate în ficțiune, totul fiind credibil tocmai prin conectarea la adevăr (biografic sau/și istoric), astfel încât lectura are un efect de catalizator în procesul de receptare a profunzimilor realității trăite. Prin urmare, cititorul are sentimentul intrării în jocul ficționalizării propus de autor, exersând libertatea de receptare prin conectarea la tiparul în care s-a dezvoltat personajul. Firul narativ îl implică activ, astfel încât lectura funcționează ca spațiu al adecvării omului la atemporalitate. Rafinarea trăirilor, conectarea propriei experiențe biografice la timpul mitic conduce omul contemporan la un exercițiu de receptare „asistată” a realității.

În prima parte a tezei am descris universul artistic al postmodernismului gotic, o imagine subtil creată prin generalizare, a lumii aruncate în haos, o lume maladivă, debusolată și care se manifestă prin patologii evidente, atât la nivel acțional, cât și în plan psihologic. Alternarea planurilor și hibridarea acestora, amestecarea coordonatelor temporale și punerea personajului în prim-plan, ca produs al distopiilor istoriei, sunt forme prin care literatura contemporană de factură neo-gotică conține paradigma simbolică a mileniului III. Am constatat, în roman, existența unor ancore, încă din perioada *romantismului* pur; la re-lectură, devin active instrumentele *realismului* dur și ale *naturalismului*, alături de dominanta *postmodernă*, cu inserții viguroase în *neogotic*. Ne aflăm în fața unui construct literar care favorizează multiple piste de receptare a mesajului, unele speculative, altele limitative, făcând dificil de urmărit logica evenimentelor și lumea care vine din trecut și populează prezentul, aparent fără sincope de adaptare.

Trecerea spre studiul de caz, bazat pe roman, am realizat-o prin incursiune în biografia autorului, stabilind legături cu personajele și cititorul. În ceea ce o privește pe contesă, am evidențiat faptul că geneza i-a fost marcată de legendele țesute în jurul ei într-un anumit context istoric de imaginarul colectiv atras de vampirism, vrăjitorie, reîncarnări. Un amestec de fantasme, frici și fapte istorice reale este în structura acestui personaj care azi tinde să ajungă la profilul definitiv, cunoscut și recunoscut. Biografia sa pare a nu mai putea fi scrisă în lipsa legendei, prin urmare, este greu a discerne între adevăr și mistificare.

Folosind diferite chei de lectură, am scos în evidență faptul că *bathorismul* este un concept cu ramificații transdisciplinare și poate fi reperat în *psihologie* ca reflex al unei patologii, poate servi drept

circumstanțe atenuante în *criminologie*, în context *sociologic* poate fi reperat ca un simptom al distopiei lumii. Din perspectiva *fizicii cuantice*, hazardul este pus sub semnul predictibilității, astfel încât manifestările violenței atavice sunt previzibile și au justificări în constrângerile generate de mentalitățile care definesc societatea medievală, dar și lumea contemporană, deopotrivă. Demersul a fost susținut prin raportarea la o bibliografie din varii domenii, însă trebuie menționate, în mod expres, ancorele pe care le-am găsit în psihologia lui Carl Gustav Jung, în filosofia culturii a lui Ioan Petru Culianu și în inovatorul domeniu al științei rețelelor, al cărui reprezentant de seamă este Albert-László Barabási.

În aceeași ordine de idei, studiul de caz a revelat trăsăturile esențiale ale bathoricului, ființă care este parte a acestei lumi, concretizând componenta întunecată, răul, omenescul pervertit de tarele vremurilor. Pe parcursul acțiunii romanului, treptat, în Elisabeta s-au generat primele semne de boală – *bathorismul* - ca patologie a răului stimulat de distopiile sociale în mijlocul cărora s-a aflat în permanență. Dacă traumele din copilărie i-au produs suferință și s-au aflat la baza declanșării complexului bathoric, agresiunile exercitate de societate asupra ei, în viața de adult, au desăvârșit procesul de glisare a Elisabetei de la normalitate în anormalitate. Termen într-o ecuație a non-iubirii, contesa a perceput lumea ca un mediu ostil, care atenta la valorile ei supreme. În acest context, crimele săvârșite se înscriu în linia unui ritual, reperabil la societățile arhaice. Din momentul în care își începe lungul șir de atrocități, personalitatea ei dezvoltă o componentă majoră deviantă pe fondul unui narcisism care o definește. Personajul iese din normalitate și se poziționează pe linia unui comportament patologic, a cărui intensitate se va amplifica pe măsură ce timpul cronologic intervine ca o circumstanță favorizantă a maladiei deja manifeste. În contextul nou creat, în plonjarea în anormalitate, personajul merge până la a-și asuma statutul canibalic, relevând întoarcerea la animalitatea inferioară. În consecință, la patologia criminalului se adaugă și canibalismul, evocând astfel ritualurile sacrificiale din societățile arhaice. Prin urmare, am conchis că, prin activarea maleficului existent în stare latentă în ființa sa, acțiunile personajului nu sunt simple invenții ale unei minți bolnave, ci reactivarea unor scenarii ancestrale. Ca ritual, fiecare gest de suprimare a vieții unei fecioare a reprezentat o re-trăire, lungul șir al sacrificiilor făcute fiind expresii ale multiplicării simbolice a eului.

Elisabeta, și implicit orice *bathoric*, exercită o *autocrație* sau mai evident, o *tiranie*, care construiește în jur aura, ca expresie a tinereții infinite. Simbol al puterii, tinerețea este complementară cu frumusețea și devine pentru personaj un timp care nu suportă canoanele trecerii și, în consecință, consideră că tot ceea ce se află în universul vieții este simbolic asociat cu binele, iar universul morții

este asociat cu răul. Această alternanță este expresia simbolică a condiției umane și se asociază cu trecerea ireversibilă a timpului. În fapt, este o succesiune între bine și rău, valori complementare, care generează reversibilitate și alternanță. La rândul său, urmașul contesei, un alt bathoric, însă definit de provocările noului mileniu, aplică practici moștenite din perioada arhaică, arhetipală, dar alunecă în patologii declanșate și susținute de universul socio-cultural în care trăiește.

În oglindă cu epoca medievală și cu sfârșitul celui de-al doilea mileniu, am constatat că, în lumea contemporană, la baza derapajelor de la normalitate și echilibru se află o *criză identitară majoră*, *criza mileniului III*, în care omului vulnerabil i se opune alternativa mașinii perfecte, conturând perspectiva istorică a unui viitor transhuman care îi va anihila, treptat, identitatea, oferindu-i în schimb facilități iluzorii prin care exercitarea prerogativelor de a stăpâni lumea, afirmarea individualității, propria identitate îi vor crea o dependență semnificativă de mirajul transumanismului. Astfel, anxietatea, teroarea, spaima de monstruozitate nu vin din trecut, ci din viitor. Lumii arhetipale i se adaugă o alta înalt tehnologizată, care, într-o coexistență complementară, definește universul mileniului III. Dacă din punctul de vedere al luptei cu timpul se înregistrează o învingere a trecerii, omul comun trăiește drama conștientizării slăbiciunilor sale, a limitelor și are convingerea că este, din start, un învins. Drama cea mai pregnantă a omului mileniului III este amenințarea cu pierderea identității, precum și dislocarea din calitatea de stăpân peste toate cele create la Facerea Lumii de către cyborg, varianta lui funcțională înalt tehnologizată. Se produce astfel o înstrăinare a omului contemporan de sine, zdruncinarea reperelor sociale de către mașină, ca substitute funcționale ale ființei umane și, în final, se previzionează o dezumanizare prin pierderea identității. Psihozele se pot ușor instala pe acest fond al mileniului III, astfel încât de la normalitate la patologii ale sufletului bântuit nu este decât un pas.

Trecerea spre societatea viitorului este marcată de reconfigurări ale realității. Atâta vreme cât cercetările științifice recente fluidizează conceptele de timp și spațiu, timpul este un prezent continuu și invadează spațiul, universul este înlocuit de multivers, iar omul de avataruri, devine iminentă reacția viscerală, brutală în contextul în care se șterg hotarele dintre imaginație – virtual – simulare – realitate, dintre normal și deviant, dintre moral și imoral, dintre a fi hăituit și a hăitui. Timpul evenimential, prea dens pentru viteza capacității umane de a-l procesa și de a-l controla, determină ființa să se autoizoleze nu doar în imaginație, în umbre ale sinelui, ci în virtual, în propriile avataruri construite, în căutarea supraviețuirii sau măcar a iluziei că stăpânește cel puțin o *realitate*: cea plăsmuită de sine.

Cu atât mai mult, romanul lui Codrescu este unul actual și vizionar, dezvoltând subtil degradarea condiției umane, întoarcerea omului la stadiul în care instinctele primare erau dominante,

pierderea puterii de a stăpâni lumea și, implicit, dezvoltarea statutului de victimă a traumelor. În fapt, *bathorismul* este rezultatul unui conflict asumat al omului cu propriul destin și căutarea unor soluții de a renova condiția umană. Trauma se acutizează, în timp, iar reacțiile pot fi violente, declanșând acțiuni criminale.

Considerăm că Elisabeta Báthory este simbolul omului aflat pe marginea prăpastiei, trăind hamletian și aflându-se într-o permanentă luptă cu timpul și cu timpurile. Ea pendulează mereu între imaginea sa reală și cea virtuală (oglindea), acționând schizoid în relațiile cu lumea, în spiritul unor informații culturale, antropologice, pe care tradiția le conservă și le pune la dispoziția omului, indiferent de perioada istorică. Spre exemplu, practicile magico-rituale nu au dispărut nici astăzi. În plus, în mileniul III au apărut mijloacele tehnologiei moderne care fac posibilă estomparea efectelor trecerii timpului asupra ființei umane.

În romanul pe care se bazează teza, am descoperit o amalgamare a codurilor, a categoriilor estetice, rezultând o lume postmodernă construită prin hibridarea grotescului cu înfricoșătorul, a ciudatului cu miraculosul, a lugubruului cu sublimul, toate sintetizate artistic în figura emblematică a Elisabetei. Inserțiile delirante, halucinațiile evocă un timp istoric trecut, în care moartea și viața se amestecă, iubirea se topește în idolatrie, iar acțiunile personajului sunt mijloace ale inițierii în lumi paralele universului mundan, într-un decor teatral în care lumea medievală face o călătorie înspre viitor. Alienarea ireversibilă, fascinația morbidă, pierderea identității, crima ca ritual sunt elemente care definesc *bathorismul*, susținut de un sentiment persistent de anxietate. Distopiile care definesc lumea contemporană stimulează universul traumei, creând astfel un mediu propice de activare a maleficului. În acest sens, romanul oferă o panoramare a anxietăților culturale ale lumii, indiferent de secol, iar planurile narative – fețele aceleiași monede – sunt motivate de vremurile de nesiguranță, de violență, în care durerea și plăcerea se suprapun. Această realitate a lumii contemporane explică și prelungirea goticului până astăzi, cu variații funcționale și stilistice, și generarea versiunii postmoderne cunoscută sub numele de neogotic.

Romanul codrescian nu oglindește și nici nu reproduce realitatea istorică, evitând mimesisul, ci, prin ficțiune, construiește discursuri despre versiuni asupra evenimentelor, fie că aparțin personajului contemporan sau medieval, autorului sau lectorului. Constatarea plasează creația în zona metaficțiunii istoriografice, sintagmă definită și detaliată de Linda Hutcheon în „Poetica postmodernismului”.⁴ În acest sens, nu adevărul istoric primează, ci perspectiva asupra evenimentului,

⁴ Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*, Ed. Univers, București, 2022

reprezentarea istoriei prin lentile diferite, printr-o contextualizare, o interconectare a trecutului cu prezentul. Preluat din documentele vremii, evenimentul brut din trecut este exclusiv textual, dar, încorporat în roman, nu este privit dintr-un punct de vedere strict contemporan, ci, mai degrabă, situează actantul (real sau ficțional) în perioada istorică respectivă, determinându-l la înregistrarea, afirmarea sau rescrierea lui, la transformarea în „fapt”. Contesa și perioada istorică în care a existat reprezintă un eveniment, însă Codrescu nu scrie un roman din perspectiva prezentului în care trăiește și nu invită cititorul la a adopta perspectiva sa, ci creează personaje cu viață, cu poveștile, motivațiile și devenirea lor contextualizate în și dincolo de timp. Metaficțiunea istorică încorporează istoria înregistrată în documente păstrate în arhive, dar determină jocul perspectivelor, sau ceea ce numim *joc de oglinzi* – reflectare poliedrică a versiunilor asupra realității. În romanul din perioada postmodernismului, evenimentul istoric este încapsulat în perioada în care s-a manifestat, discursul narativ îi respectă logica desfășurării, nu ca efect sau ca istorie alternativă, nu din punctul de vedere al prezentului, ci ca urgență în acel timp. Linda Hutcheon subliniază că reîntoarcerea postmodernă la istorie nu semnifică nostalgie, dorință de reînviere sau de recuperare, ci face inextricabilă relația dintre „elementul public, elementul istoric, cel particular și cel biografic”⁵, iar literatura, în speță romanul, se revendică din evenimente istorice, însă – și aici apare paradoxul – este intens auto-reflexivă. Autoconștientizarea istoriei și a ficțiunii – constructe umane în accepția teoreticienei – sunt fundament pentru regândirea și transfigurarea conținuturilor trecutului, nefiind variante ale romanului istoric sau non-ficțional, ci diluând hotarele între realitate și ficțiune, între elementul istoric și elementul biografic, prin „paradoxala combinare a auto-reflexivității metaficționale cu problema subiectului istoric.”⁶

Am considerat destinul real și cel ficțional, folcloric, al contesei maghiare drept un pretext pe care un scriitor român care a emigrat în America încă din zorii tinereții sale, sibianul Andrei Codrescu, îl valorifică pentru a se salva el însuși de obsesia unei crize de identitate. În subconștientul său poate că întrebarea privind identitatea a primit un răspuns banal, convertit în plată pentru a ajunge la rădăcinile sale. Și tot din amintirile acelor vremuri datează și faptul că i s-a sugerat să-și schimbe numele real, evreiesc, cu unul românesc, astfel încât să scape de sub stigmatul originii sale într-un spațiu în care se manifesta antisemitismul.

Persoana sa este, prin urmare, predestinată să reflecteze mereu asupra identității și să se caute, în speranța găsirii sinelui dislocat pe rând, mai întâi din țara în care s-a născut, apoi din țara strămoșilor

⁵ Linda Hutcheon, *Poetica postmodernismului*, p. 158

⁶ idem, p. 42

săi evrei și adoptat finalmente de o Americă a tuturor - spațiu multinațional prin definiție și extrem de permisiv - în care a făcut un exercițiu de reconstituire a arborelui genealogic. Acolo și-a descoperit, prin bunica sa, și rădăcini maghiare și astfel și-a asumat consangvinitatea cu Elisabeta Báthory. Prin urmare, constatăm că, între actanții din roman, linia de demarcație între istorie și ficțiune nu este eludată, ci mai degrabă fortificată. Elisabeta Báthory a inspirat numeroase scrieri de-a lungul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea, laitmotivul fiind îmbăierea în sânge ca leac pentru menținerea tinereții și a frumuseții, autorii adăugând sau omițând informații documentate. În fapt, de la nașterea legendei în 1729, la peste o sută de ani de la moartea contesei, marcată de apariția scrierii călugărului iezuit László Turóczi - *Tragica Historia*, care includea prima referire la băile în sânge pentru oprirea timpului, și până la începutul mileniului III, spiritele s-au aprins și au creat-o pe „Contesa sângeroasă”.⁷ O regăsim, de asemenea, în numeroase volume contemporane ce se doresc a fi veridice. Contesa maghiară este, în opinia multora dintre autori – majoritatea bărbați, cea mai cunoscută criminală în serie, supranumită „vampira din Carpați”⁸ și „Dracula în fustă”⁹, ale cărei îndeletniciri erau torturarea și uciderea cu sadism a fetelor tinere, pentru a se îmbăia în sângele lor. Gesturile ei sadice îndreptățesc și convingerea lui Andrei Codrescu despre Elisabeta și poziționarea ei în zona patologicului. În acest sens, tot firul narativ al romanului se țese pe această coordonată maladivă, accentuată semnificativ de contextul social și potențat de mentalități. Lumea în care a trăit avea niște tipare rigide, a căror respectare era

⁷ Spre exemplificare, câteva dintre filmele sau operele literare care o au ca personaj sau pentru care a fost sursă de inspirație Elisabeta Báthory (https://en.wikipedia.org/wiki/Elizabeth_B%C3%A1thory_in_popular_culture): *To Love a Vampire* - Robert Statzer – personaj, *On Devil's Wings* - M. J. Meade – personaj, *Ewige Jugend* de *Leopold von Sacher-Masoch* – sursă de inspirație, *Contesa sângeroasă* - Rebecca Johns – personaj, *The Prayer of Ninety Cats* - *Caitlin R. Kiernan* – personaj, *Demoness* - *Martin Kage* – personaj, *The Dracula Archives* - Raymond Rudorff – sursă de inspirație, *Our Lady Of Pain* - *John Blackburn* – sursă de inspirație, *Én, Báthory Erzsébet* - Mária P. Szabó – personaj, *Báthory Erzsébet* - *Kálmán Vándor* – personaj, *Ördögsekér* - *Sándor Makkai* – personaj, *Csejtevár és asszonya* - *Kálmán Mikszáth* – personaj, *A Stab at Forever* - Michelle Augello-Page – personaj, *Bathory: Memoir of a Countess* - A. Mordeaux – personaj, *This Rough Magic*, *Much Fall of Blood* - *Eric Flint*, *Dave Freer*, *Mercedes Lackey* – personaj, *Dead On My Feet* - Wm. Mark Simmons – rudă a personajului principal, *Daughter of the Night* - *Elaine Bergstrom* – personaj, *Contesa sângeroasă* - *Andrei Codrescu* – personaj, *The Bloody Countess* - *Alejandra Pizarnik* – personaj, *Sanguinarius* - *Ray Russell* – personaj, *Daughters of the Moon* - Joseph Curtin – personaj, *Buffy the Vampire Slayer* – personaj, *The Blood Confession* - Alisa M. Libby – personaj, *Anno Dracula* – Kim Newman – rudă a lui Dracula, *The Trouble with the Pears* - Gia Bathory Al Babel – personaj, *Ella, Drácula* - Javier García Sánchez – personaj, *O Legado de Bathory* - Alexandre Heredia – personaj, *The Vampire Huntress Legend Series* - *L. A. Banks* – personaj, *Unkarilainen taulu* - *Mikko Karppi* – sursă de inspirație, *Dracula the Un-Dead* - *Dacre Stoker*, *Ian Holt* – personaj, *Abraham Lincoln, Vampire Hunter* - *Seth Grahame-Smith* – personaj, *The Chronicles of Vladimir Tod* - *Heather Brewer* – sursă de inspirație, *Damned* - *Chuck Palahniuk* – personaj, *The Parasol Protectorate* - *Gail Carriger* – personaj, *The Blood Countess* - Tara Moss – personaj, *The Blood Gospel*, *Order of the Sanguines* - *James Rollins*, *Rebecca Cantrell* – sursă de inspirație, *Game of Thrones* - George R. R. Martin – sursă de inspirație, *Vampyr She* - Carolina Andújar – personaj, *The Baths of the Countess* - Vangelis Garofallou – personaj, *Love Bites* - Kyt Wright – personaj, *Báthory Erzsébet* - *János Garay* – personaj, *Báthory Erzsébet: történeti beszély két énekben* - Sándor Vachott, *The Diaries of The Dracula Family* - Jeanne Kalogridis – personaj, *The Blood Countess, Erzsébet Báthory of Hungary (1560–1614: A Gothic Horror Poem of Violence and Rage)* - *Robert Peters* etc.

⁸ Askenasy, Hans, *Cabibalismul. De la sacrificiu la supraviețuire*, Ed. Eleusis, Ploiești, 1996, p. 119

⁹ Leclercq, Alain, *Cele mai crude femei din istorie*. Ed. Niculescu, 2019, p. 57

obligatorie. Acest exercițiu de supraviețuire a personajului într-o lume indiferentă la traumă și ostilă față de încălcarea canoanelor este dublată, pentru personajul creat, de drama trecerii timpului care aduce cu sine și pierderea frumuseții sale fizice.

Cercetarea pe care am realizat-o în perioada stagiului doctoral mi-a confirmat supozițiile generate de primul contact cu opera lui Andrei Codrescu și am abandonat alte piste de decodare a sensurilor pe care le-am considerat nerelevante în contextul temei de cercetare. Urmează ca evaluarea acestora să se producă ulterior susținerii tezei de doctorat, iar concluziile să fundamenteze un proiect de carte dedicată. Consider că resursele simbolisticii care se construiește în romanul lui Codrescu pot să susțină trăsăturile postmodernismului și deschiderea către o estetică a neogoticului, ca un simptom al literaturii contemporane.

În teza de doctorat am făcut constatări argumentând ideea de bathorism ca fenomen reperabil în postmodernitatea gotică, în literatura mondială contemporană. O primă constatare este că literatura contemporană are și un caracter transnațional, asociindu-se conceptului de literatură mondială, ca reflex al globalizării, fundamentată fiind pe criza identitară a omului contemporan, ca rezultat al globalizării. Acest fenomen are un rol stimulat în procesul de autoconstruire și integrare sau izolare socială a ființei. O altă constatare care ține de specificitatea postmodernității gotice privește relația dintre biografia autorului și biografia personajului. Acestea se mixează în procesul de reconfigurare simbolică a conceptului de identitate și conferă credibilitate operei, ficționalul fiind alterat de anticiparea unei realități viitoare.

Criza identitară a omului contemporan este propice unor derapaje comportamentale, etice, morale care duc fie la configurarea unei identități maladive, fie la disoluția identitară a omului integrat într-un proces de idiosincrazie psihică, fie la asumarea identității sociale a grupului căruia îi aparține. În decursul existenței sale în univers, omul actualizează același tipar interior, care generează, în funcție de mentalitățile epocii trăite, comportamente integrate social sau izolate, pendulând între normalitate și patologii susținute social. Omul marcat de criza identitară este prizonierul unei suferințe care poate genera manifestări ale maleficului, într-un ritual care vine din străvechimea societăților arhaice. Bathorismul este stimulat, ca patologie, de criza identitară și de perspectiva morții fizice, de lipsa unei alternative favorabile în lupta cu trecerea timpului.

O constatare importantă este că timpul cronologic împletit cu timpul istoric definește tragicul existenței umane și stimulează căutarea atemporalului, ca expresie a ne-trecerii, accesând o existență mitică, un timp fără curgere, ca replică viabilă a timpului original. În acest context, bathorismul se

dezvoltă ca un reflex al distopiilor contemporane, materializate în traumă, definind omul aflat într-o nedreaptă suferință generată și întreținută de mediul social.

Literatura scrisă de Andrei Codrescu are toate attributele literaturii lumii, transnaționale, care construiește mitul omului postmodern printr-un procedeu de creație inedit: adunarea elementelor care evocă omul istoric și apoi filtrarea acestora prin sita postmodernității. Cititorul care ia contact cu opera romancierului trece printr-un gen de purgatoriu, antrenându-se pentru dezvoltarea capacității sale de adaptare la amețitoarele evoluții ale modelului social contemporan. Codrescu a scris romanul *Contesa sângeroasă* cu privirea către viitor, dar cu rădăcinile în trecutul istoric, această opțiune fiind una extrem de inspirată pentru a induce cititorului operațiunea de a generaliza, printr-un ritual cultural de ieșire de sub tutela timpului cronologic și punând în centrul atenției dramele omului brodate pe canavaua valorilor sale.

Concept cu ramificații transdisciplinare, poate fi reperat în *psihologie* ca reflex al unei patologii, și servind drept circumstanțe atenuante în *criminologie*. În context *sociologic*, *bathorismul* poate fi reperat ca un simptom al distopiei unei lumi care își abandonează indivizii a căror viață nu intră în cadență cu modelul social-istoric. Din perspectiva *fizicii cuantice*, hazardul este pus sub semnul unei predictibilități, astfel încât manifestările monstrului existent sub chipul angelic al Elisabetei sunt previzibile și au justificări în constrângerile generate de mentalitățile care definesc societatea medievală, dar și lumea contemporană, deopotrivă.

Din punct de vedere estetic, este un rezultat al agresiunii socialului asupra ființei, ruinându-i ostentativ și perseverent omenescul. Prin urmare, este un fenomen care derivă din distopiile istoriei și care alterează existența, făcând-o să regreseze în bestialitate. Conține în substrat experiențele biografice ale autorului și pune sub aceeași cupolă *personajul* și pe *autorul* său, creând un *arhetip uman*. În operele care valorifică această categorie specifică de relație dintre autor și personajul creat, literatura oferă cititorului o lume în care pierderea condiției umane generează monstruoziități comportamentale.

TRĂSĂTURI ALE BATHORISMULUI

a) Puncte de referință

- transferul biograficului între actanți
- reîntoarcerea la mit

b) Specificități

- atemporalitatea ca proces de convertire a cronologiilor într-un timp mitic
- eludarea *cronologicului* și punerea în prim-plan a *evenimențialului*

- transferul biografic de la autor la personajul său având în vedere structura profundă a personalității umane, ca ființă socială în dezvoltare istorică.

- activarea arhetipului și a gândirii mitice, *sălbatică*

- valorificarea unui cronotop specific, cuprinzând spații lugubre, acțiuni care seamănă teroare, groază.

- construirea unei atmosfere în care personajul alunecă treptat dinspre uman spre inuman, dinspre normalitate către anormalitate, în maladii ale sufletului bântuit.

- reconfigurarea ciclului istoriei, care nu mai urmează firul cronologiilor firești, ci devine o sinteză a trecutului care funcționează în prezent și influențează viitorul, într-o perspectivă catastrofică, apocaliptică

c) **Chei de lectură – Domenii:** literatură, istorie, antropologie, psihologie, sociologie, filosofie, mitologie, criminologie, fizică cuantică

d) **Termeni-cheie** - transdisciplinaritate, arhetip, traumă, transhumanism, neogotic, ritual, persona, umbra, mecanisme cuantice, sincronicitate, matematici literare, mundus imaginalis, continuum spațiu-timp, relativitate, fractalizare, inconștient colectiv, individuație, proiecție, introiecție, mysterium tremendum, devianță, sexualitate, canibalism, abject, profil criminologic, transgendere, oglinzi digitale, lumi distopice, alienare

e) **SUPRATEMĂ** – Timpul - **SUPRASIMBOL** – Oglanda

f) **Noduri de interpretare** – visul, hipnagogia, mandala, coincidentia oppositorum, sincronicități, Fluviul Retentio, „laptele popoarelor” (basmelor), recurența eternă, devorarea, scena crimei

g) **TIPOLOGII** - *operă* - *autor* – *narator* – *personaj* - *cititor*

- O creație cu o profundă componentă simbolică, iscată în urma unui proces de transfer de la individual la general, care construiește conceptul de identitate în contextul istoric al mileniului III.
- Include cronotopii goticului consacrat, precum castelul în care duhurile rele bântuie, generând groază și mister, vampiri, monstruozități fizice și de personalitate, demență și moartea provocată de evenimente îngrozitoare. La granița dintre gotic și fantastic, acești cronotopi poartă în sine efectele traumelor lumii contemporane. Goticul reactivează dualitatea bine-rău, demonic-angelic, creând repere pentru procesul laborios de construire a identității.
- Se constată rebranduirea categoriilor estetice clasice în măști care convertesc *sublimul* în *grotesc*, *angelicul* în *demonic*, *binele* în *rău*.

- Atrage atenția asupra filiațiilor, ridicând ființa deasupra timpului istoric, trecător.
- Creionează imaginea unei umanități atemporale, punând sub lupă complexitatea omului dintotdeauna și de pretutindeni.
- Relevă existența unor ancore, încă din perioada *romantismului* pur; la re-lectură, devin active instrumentele *realismului* dur și ale *naturalismului*, alături de dominanta *postmodernă*, cu inserții viguroase în *neogotic*. Prin urmare, ne aflăm în fața unui roman care favorizează multiple piste de receptare a mesajului, unele speculative, altele limitative, făcând dificil de urmărit logica evenimentelor și lumea care vine din trecut și populează prezentul, aparent fără sincope de adaptare.
- „Volatilizarea” frontierelor geografice și rămânerea acestora exclusiv în zona convențiilor a alterat semnificativ sentimentul consubstanțialității *om-locul natal*. Dezrădăcinarea nu mai este un sentiment general uman, de vreme ce plecările și întoarcerile în țara de origine sunt tot atâtea experiențe culturale care contribuie la consolidarea unei identități a omului contemporan.
- Destinul autorului este o călătorie în căutarea punctului de inserție a omului contemporan în lume, iar opera lui literară, o expresie simbolică a unei biografii reunind realitatea cu ficțiunea.
- Lumea creată este produsul unei sinteze între istoria trecută și istoria recentă, în derulare, în prim-plan poziționându-se ființa umană, cu manifestările sale complexe, văzute ca reflex al timpului trăit, dar și ca moștenire genetică în contextul arborelui genealogic al neamului din care face parte.
- Biografia autorului joacă un rol de filtru care selectează elementele din realitatea trăită de acesta, pe care o generalizează, supunând-o unui proces de rafinare și decantare a esențelor.
- Personajul este imaginea în oglindă a prototipului uman filtrat de epocile istorice și re-creat, astfel încât rezultă un om atemporal, având o ancoră viguroasă în arborele său genealogic.
- Este creat un personaj simbolic pentru o lume măcinată de îndoieli, incertitudini, lupte interioare, amenințări, angoase, o lume ca produs al distopiilor contemporane.
- Purtătoarele geneticii neamului din care se trag, personajele se dezvoltă cameleonice, astfel încât asistăm la o subtilă „adekvare” a personajului la cititor, care devine astfel părtaș la un proces existențial complex.
- Are loc un transfer în semnificarea realului, printr-o camuflare a răului într-un model ontologic în travesti, într-o lume mutilată afectiv, în care aparențele ascund esențele, stimulând un comportament prizonier al nostalgiei după timpul original, calm și fără trecere.

- Maladivul camuflat în aparenta normalitate definește omul care, sub masca frumuseții, a bogăției, a puterii – virtuți ale ființei – ascunde grotescul, pornirile criminale, tarele strămoșilor moștenite în logica unei genetici evidente a arborelui familiei. Acesta este tiparul în care se construiesc manifestările personajul bathoric din scrierile neogotice.
- Trauma generează, în timp, demență, comportamente deviante de tip paranoid, dedublarea sinelui și, finalmente, alterarea acestuia, la care se adaugă și deviațiile comportamentului sexual.
- Puterea de dedublare a personalității, de multiplicare ori de camuflare a realității crude, excesul de putere exercitată malefic sunt elemente esențiale în definirea *bathorismului*.
- Un gen de glas al sângelui îl pune pe autor într-un arbore genealogic comun cu personajul său, îi dictează construirea unui timp paradoxal, în care succesiunile dispar, făcând loc simultaneităților, anticipărilor sau revenirilor. Autorul își asumă rolul naratorului, construind un fir temporal cu noduri narative, creator al unei tipologii umane de maximă generalitate și complexitate, valorificând substanțial componenta psihologică.
- Rupând logica cronologiei istorice, autorul-narator face o retrospectivă în structura arborelui său genealogic, anulând orice cronologie și lăsând liberă memoria faptelor. Se creează astfel un timp evenimential, care se manifestă ca o latură calitativă, de concentrare a timpului cronologic, în general, acordând importanță numai acelor secvențe care cu adevărat au marcat destine.
- Drake Báthory-Keresztur, dar și scribul Andrei Keresztur, se dezvoltă ca alter ego-uri ale autorului.
- Identitatea este spațiu, timp și ființă, produs al unui proces complex, cu aspect de perpetuum mobile. Este un fenomen definitoriu pentru ecuația ontologică a mileniului III, un reflex al globalizării culturale, lingvistice, sociale.
- Se creionează un *tipar comportamental* rezultat în urma unor experiențe personale traumatizante și având în substrat alterarea semnificativă a sentimentul identitar.
- Omul contemporan își caută *blazonul familiei*, ca element de stabilitate, confirmat de timpul istoric, iar această căutare este stimulată în mod covârșitor de criza identitară care îl macină.

*

Având în vedere toate aceste repere, considerăm că teoretizarea *bathorismului* este absolut necesară pentru o nouă cheie de lectură a creațiilor de factură postmodernă neo-gotică, putând sprijini, prin aplicare, decodarea literaturii contemporane și, implicit, încadrarea unor scriitori de astăzi în contextul dinamicii creației în mileniul III, precum și înțelegerea laturii obscure a lumii contemporane.

BIBLIOGRAFIE

CORPUS LITERAR – STUDIU DE CAZ

Codrescu, Andrei, *Contesa sângeroasă*, trad. Cornelia Bucur. București: Ed. Univers, 1997

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

1. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul Explicativ al Limbii române*. București: Ed. Univers Enciclopedic, 2016
2. Andreescu, Ștefan, *Vlad Țepeș. Dracula: între legendă și adevăr istoric*. București: Ed. Enciclopedică, 2015
3. Arnheim, Rudolf, *Arta și percepția vizuală. O psihologie a văzului creator*, Iași: Ed. Meridiane, 1979
4. Askenasy, Hans, *Cabibalismul. De la sacrificiu la supraviețuire*. Ploiești: Ed. Eleusis, 1996
5. Audeguy, Stephane, *Monștrii. Atât de aproape, atât de departe de noi*. București: Ed. Univers, 2008
6. Bachelard, Gaston, *Aerul și visele: eseu despre imaginația mișcării*. București: Ed. Univers, 1997
7. Bahtin, M., *Probleme de literatură și estetică*, București: Ed. Univers, București, 1982
8. Barabási, Albert-László, *Bursts: The Hidden Pattern behind Everything We Do*, Londra: Penguin Books Ltd, 2010
9. Barabási, Albert-László, *Linked. Noua știință a rețelelor*. Timișoara: Ed. BrumaR, 2017
10. Berian, Sergiu, *Cercetări privind potențialul transdisciplinar al mecatronicii*, Cluj-Napoca, 2010
11. Bataglia, Salvatore, *Mitografia personajului*, București: Ed. Univers, 1976
12. Barthes, Roland. *Plăcerea textului*. Cluj: Ed. Echinoc, 1994
13. Bauman, Zygmunt, *Etica postmodernă*. Timișoara: Ed. Amarcord, 2000
14. Beville, Maria, *Gothic Postmodernism. Voicing the Terrors of Postmodernity*. Amsterdam/New York: Rodopi, 2009
15. Blanchot, Maurice, *Spațiul literar*, București: Ed. Univers, 1980
16. Borbely, Ștefan, *Mitologie generală*. Cluj-Napoca: Ed. Limes, 2004
17. Booth, Wayne, *Retorica romanului*, București: Ed. Univers, 1976
18. Botting, Fred, *Gothic*, Londra: Ed. Routledge, 1996
19. Braga, Corin, *De la arhetip la anarhetip*, Iași: Ed. Polirom, 2006
20. Braga, Corin, *Psihobiografii*, Iași: Ed. Polirom, 2011
21. Cesereanu, Ruxandra, *Andrei Codrescu. One man show*, în *Steaua*, 1-2, 2007
22. Cesereanu, Ruxandra, *L'alchimie scripturale chez Andrei Codrescu*, în *Synergies Roumanie*, nr. 5, 2010
23. Cesereanu, Ruxandra, *Andrei Codrescu – An Anarchetypal Writer*, în *Caietele Echinoc*, 2020
24. Codrescu, Andrei, *Contesa sângeroasă*, trad. Ioana Avădani. Iași: Ed. Polirom, 2010.
25. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Iași: Ed. Polirom, 1998

26. Cornea, Paul, *Interpretare și raționalitate*, Iași: Ed. Polirom, 2006
27. Craft, Kimberly, *Infamous Lady: The True Story of Countess Erzsébet Báthory*, South Carolina: Createspace Independent Publishing Platform, 2009
28. Craft, Kimberly L., *The Private Letters of Countess Erzsebet Bathory*, South Carolina: Createspace Independent Publishing Platform, 2011
29. Craft, Kimberly L., *Elizabeth Bathory: A Memoire: As Told by Her Court Master, Benedict Deseö*, South Carolina: Createspace Independent Publishing Platform, 2011
30. Culianu, Ioan Petru, *Eros și magie în Renaștere. 1484*, București: Ed. Polirom, 2003
31. Douglas, John, Burgess, Ann, Burgess, Allen, Ressler, Robert, *Crime Classification Manual. A Standard System for Investigating and Classifying Violent Crimes*, San Francisco: Jossey-Bass, A Wiley Inprint, 2006
32. Duperray, Max, *Neo-gothic: Uncertain Boundaries of a Literary Concept* în *Caietele Echinox*, vol. 35, 2018
33. Durkheim, Emile, *De la division du travail social*, Paris: P.U.F., 2013
34. Dutton, Kevin, *Înțelepciunea psihopaților*. București: Ed. Globo, 2013
35. Eco, Umberto, *Lector in fabula*, București: Ed. Univers, 1991
36. Eco, Umberto, *Limitele interpretării*. Iași: Ed. Polirom, 2016
37. Eliade, Mircea, *Mitul eternei reîntoarceri*. București: Ed. Univers Enciclopedic, 1999
38. Eliade, Mircea, *Sacrul și profanul*. București: Ed. Humanitas, 2000
39. Ernaux, Annie, *Les Années*, Paris: Gallimard, 2008
40. Evseev, Ivan *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*. Timișoara: Ed. Armacord, 1994 și 2001
41. Faucheux, Michel, *O istorie a răului. De la tragedii provocate la crime odioase*, București: Ed. Lider, 2007
42. Fischer, Robert, Riha, Daniel ed., *The Gothic - Probing the Boundaries*. Oxford: Inter-Disciplinary Press, 2012
43. Freud, Sigmund, *Introducere în psihanaliză. Prelegeri de psihanaliză. Psihopatologia vieții cotidiene*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1990
44. Freud, Sigmund, *Sudii despre sexualitate*. București: Ed. Trei, 1999
45. Freud, Sigmund, *The Uncanny*. Londra: Penguin, 2003
46. Freud, Sigmund, *Nevroză, psihoză, perversiune*. București: Ed. Trei, 2009
47. Freud, Sigmund, *Psihologia inconștientului*. București: Ed. Trei, 2009
48. Freud, Sigmund, *Psihologia colectivă și analiza eului*. București: Ed. Cartex, 2019
49. Fukuyama, Francis, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. București: Ed. Paideia, 1994
50. Gadamer, Hans-Georg, *Adevăr și metodă*. București, Editura Teora, 2001
51. Gaultier de, Jules, *Bovarismul*. Iași: Ed. Institutul European, 1993
52. Găitănaru, Ștefan, *Codul lui Dracula. I. Nașterea unui vampir*. Pitești: Ed. Tiparg, 2014
53. Georgiu, Grigore, *Națiune, cultură, identitate*. București: Ed. Diogene, 1997
54. Ghiță, Cătălin, Beshara, Robert, coord. *Fear an Anxiety in the 21st Century: The European Context and Beyond*, Oxford: Inter-Disciplinarity Press, 2015
55. Girard, René, *La violence et le sacré*, Paris: Ed. Bernard Grasset, 1972

56. Girard, René, *Țapul ispășitor*, București: Ed. Nemira, 2000
57. Green, Toby, *Inchiziția. O istorie a terorii în secolele al XV-lea – al XVIII-lea*, București: Ed. Litera, 2019
58. Groeben, Norbert, *Psihologia literaturii*. București: Ed. Univers, 1978
59. Harari, Yuval Noah, *Homo Deus. Scurtă istorie a viitorului*. Iași: Ed. Polirom, 2018
60. Harding, Mary Esther, *Misterele femeii. Simboluri și ritualuri de inițiere de-a lungul timpurilor*. București: Ed. Herald, 2019
61. Hutcheon, Linda, *Poetica postmodernismului*. București: Ed. Univers, 2002
62. von Humboldt, Wilhelm, *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*. București: Editura Humanitas, 2008
63. Huxley, Aldous, *Minunata lume nouă*, Iași: Ed. Polirom, 2011
64. Iosifescu, Silviu, *Construcție și literatură*, București: Ed. Univers, 1970
65. Iser, Wolfgang, *Actul lecturii. O teorie a efectului estetic*, București: Ed. Paralela 45, 2017
66. Jauss, Hans Robert, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, București: Ed. Univers, 1983
67. Jewell, Hannah, *100 de femei afurite. O istorie*. București: Ed. Orion, 2021
68. Johns, Rebecca, *Erzsebet Bathory. Contesa sîngeroasă*. București: Ed. Allfa, 2014
69. Joshi, S. T., *Encyclopedia of the Vampire: The Living Dead in Myth, Legend, and Popular Culture*. Santa Barbara, California: ABC-CLIO, 2011
70. Jung, C. G., *Puterea sufletului. Antologie. A patra parte – Reflecții teoretice privind natura psihismului*, București: Ed. Anima, 1994
71. Jung, C. G., *Mysterium Coniunctionis. Separarea și compunerea contrariilor psihice în alchimie*. București: Ed. Trei, 2005
72. Jung, C. G., *Dinamica inconștientului*. București: Ed. Trei, 2013
73. Jung, C. G., *Atom and Archetype: The Pauli/Jung Letters, 1932-1958 - Updated Edition*, New Jersey: Princeton University Press, 2014
74. Jung, C. G., *Arhetipurile și inconștientul colectiv*. București: Ed. Trei, 2014
75. Jung, C. G., *Om modern în căutarea sufletului*. București: Ed. Trei, 2021
76. Kahneman, Daniel, *Gândire rapidă, gândire lentă*. București: Ed. Publica, 2012
77. Kaku, Michio, *Ecuația lui Dumnezeu: în căutarea unei teorii a tuturor lucrurilor*. București: Ed. Trei, 2022
78. Kernbach, Victor, *Universul mitic al românilor*. București: Ed. Lucman, 2000
79. Kosslyn, Stephen, *Image and Mind*, Cambridge: Harvard University Press, 1980
80. Kristeva, Julia, *Powers of Horror. An Essay on Abjection*. New York: Columbia University Press, 1982
81. Kurzweil, Ray, *The Singularity Is Near: When Humans Transcend Biology*, Londra: Penguin Books, 2006
82. Kürti, László, *The Symbolic Construction of the Monstrous – The Elizabeth Bathory story*. Nar. umjet. 46/1, 2009
83. Lacan, Jaques, *Ecrits*. Londra: Routledge, 2001
84. Larionescu, Sanda, *Apa în riturile legate de moarte*. București: Ed. Univers, 2000
85. Leclercq, Alain, *Cele mai crude femei din istorie*. București: Ed. Niculescu, 2019

86. Levi-Strauss, Claude, *Gândirea sălbatică*. București: Ed. Științifică, 1970
87. Liiceanu, Gabriel, *Tragicul: O fenomenologie a limitei și depășirii*, București: Ed. Humanitas, 2005
88. Lyotard, Jean-Francois, *Condiția postmodernă*. București: Ed. Babel, 1993
89. Magliocco, Giovanni, *Neo-Gothic – Hybridizations of the Imaginary* în *Caietele Echinox*, vol. 35, 2018
90. Marcus, Solomon, *Timpul*, Editura Albatros, 1985
91. Marinescu, Nicoleta, *Goticul în paradigma postmodernă. Incursiune în proza lui Andrei Codrescu și Venedikt Erofeev*, Transilvania 2/2018
92. Marinescu, Nicoleta, *Andrei Codrescu's Blood Countess – Reading Keys*, Journal of Romanian Literary Studies, nr. 13/2018
93. McNally, T., Raymond, *Dracula Was a Woman: In Search of the Blood Countess of Transylvania*. New York: McGraw-Hill, 1983
94. Messadié, Gerald, *Histoire générale du diable*. Paris: Robert Laffont, 1993
95. Minois, Georges, *Istoria Evului Mediu. O mie de ani de splendoare și ticăloșie*. București: Ed. Orion, 2021
96. Montefiore, Simon Sebag, *Monștri. Cele mai malefice personalități istorice, de la Nero la Osama Bin Laden*. București: Ed. Litera, 2019
97. Morin, Edgar, *Paradigma pierdută: natura umană*. Iași: Ed. Cartea Românească Educațional, 2021
98. Mușat, Carmen, *Frumoasa necunoscută. Literatura și paradoxurile teoriei*, Iași: Ed. Polirom, 2017
99. Nagy, László, *A rossz hirü Báthoryak*. Budapesta: Kossuth Könyvkiadó, 1984
100. Nagy, László, *Erdélyi boszorkányperek*. Budapesta: Kossuth Könyvkiadó, 1988
101. Nicolescu, Basarab, *Noi, particula și lumea*. Iași: Ed. Polirom, 2002
102. Nicolescu, Basarab, *Transdisciplinaritatea: Manifest*. Iași: Ed. Junimea, 2007
103. Nietzsche, Friedrich, *Călătorul și umbra sa*. Filipeștii de Târg: Ed. Antet, 2000
104. Otto, Rudolf, *Sacrul. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul*, Cluj-Napoca: Dacia, 1996
105. Penrose, Valentine, *The Bloody Countess: Atrocities of Erzsebet Bathory*. Londra: Creation Books, 2000
106. Percec, Dana, Negrescu, Dan, *Periplu prin malefic*. Timișoara: Ed. Universității de Vest, 2017
107. Pinker, Steven, *Cum funcționează mintea*, București: Ed. All, 2009
108. Popper, Karl, *Logica cercetării*, București: Ed. Științifică, 1986
109. Punter, David, *The Literature of Terror. A History of Gothic Fictions from 1765 to present day, Volume 2, The Modern Gothic*, Londra/New York: Routledge, 1996
110. Paul Ricoeur, *Eseuri de hermeneutică*. București: Editura Humanitas, 1995
111. Rovelli, Carlo, *Realitatea nu e ceea ce pare. Structura fundamentală a lucrurilor*. București: Ed. Humanitas, 2022
112. Santerres-Sarkany, Stephane, *Teoria literaturii*. București: Ed. Cartea Românească, 2000

113. Santos, Cristina, Spahr, Adriana, *Monstrous Deviations in Literature and The Arts*. Oxford: Inter-Disciplinary Press, 2011
114. Scârnci, Florentina, *Introducere în sociologia identității*, Brașov: Ed. Universității Transilvania, 2009
115. Shildrik, Margrit, *Embodying the Monster: Encounters with the Vulnerable Self*. Londra: Sage Publications, 2002
116. Spehner, Norbert ed., *L'Horreur dans la littérature*, în *Marginalia*, Quebec, 2010
117. Stănoiu, Rodica Mihaela, *Criminologie*. București: Ed. Oscar Print, 1998
118. Stoker, Bram; Eighteen-Bisang, Robert; Miller, Elizabeth, *Bram Stoker's Notes for Dracula: A Facsimile Edition*. Jefferson, North Carolina: McFarland Books, 2008
119. Stone, Michael, *The Anatomy of Evil*, New York: Prometheus Books, 2009
120. Strugaru, Oana, *Exilul ca mod de existență. Andrei Codrescu în spațiul textual al deșrădăcinării*, București: Ed. Muzeul Literaturii Române, 2013
121. Sutherland, E. H., *Principles of Criminology*. New York: Lippincot, 1970
122. Thorne, Tony, *Countess Dracula: The life and times of the Blood Countess, Elisabeth Bathory*. Londra: Bloomsbury, 1997
123. Toffler, Alvin, *Consumatorii de cultură*. București: Ed. Antet, 1999
124. Tucan, Dumitru, *Teoria literaturii. Perspective istorice și analitice asupra textului literar*, Timișoara: Ed. Univ. de Vest, 2018
125. Wallace, Diana, Smith, Andrew ed., *The Female Gothic*, Londra: Palgrave Macmillan, 2009
126. Xavier Aldana Reyes, „*Gothic Affect: An Alternative Approach to Critical Models of the Contemporary Gothic*”, în *New Directions in 21st Century Gothic: The Gothic Compass*, Abingdon și New York: Routledge, 2015
127. Zimbardo, Philip, *Efectul Lucifer*, București: Ed. Nemira, 2008
128. *** *Studies in Gothic Fiction*, Volume 5 Issue 1, 2016

SITOGRAFIE

1. <https://notesonhungary.wordpress.com/2014/05/31/the-bloody-countess/>
2. https://www.academia.edu/17398637/THE_SYMBOLIC_CONSTRUCTION_OF_THE_MONSTROUS_THE_ELIZABETH_BATHORY_STORY
3. <http://bathory.org/erzsbib.html>
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Elizabeth_B%C3%A1thory_in_popular_culture
5. https://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/scriitorul-andrei-codrescu-vremea-romaniei-nobel-trecut-1_5800b99d5ab6550cb88dac4a/index.html
6. <https://pressone.ro/poetul-andrei-codrescu-toata-realitatea-va-fi-desenata-de-un-inginer-si-va-avea-happy-ending/>
7. <https://www.publishersweekly.com/9780684802442>
8. <https://mythologica.ro/cum-va-arata-omul-viitorului-si-bionica-hibridi-sau-roboti/>
9. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Transumanism>
10. <https://www.au.dk/fukuyama/boger/essay>

11. <https://www.britannica.com/topic/vampire#ref1172538>
12. <https://www.litero-mania.com/elisabeta-bathory-si-america/>
13. <http://ciret-transdisciplinarity.org/chart.php>
14. https://www.guinnessworldrecords.com/world-records/most-prolific-female-murderer?fb_comment_id=820074291399531_862368627170097
15. <https://revista-euphorion.ro/reconfigurare-literaturii-romane-ca-literatura-mondiala/>
16. <https://www.scena9.ro/article/interviu-andrei-codrescu>
17. <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-01963500>
18. <https://century.nationstates.net/nation=genistan/detail=trend?censusid=19>
19. <https://intelligence.sri.ro/psihologia-agresiunii/>
20. <https://archive.org/details/lebovarysme00gauluoft>
21. <https://www.netflix.com/ro/title/80226612>
22. https://www.researchgate.net/publication/274668490_Gothic-postmodernism_voicing_the_terrors_of_postmodernity_by_Maria_Beville
23. <http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=4&cap=17>
24. <https://foreignpolicy.com/2009/10/23/transhumanism>
25. <https://reason.com/2004/08/25/transhumanism-the-most-dangero/>
26. <https://www.ucl.ac.uk/psychoanalysis/events/previous-events/2017/secrets-soul-commission-and-exhibition-2017>
27. https://www.academia.edu/36180867/A_LIKABLE_CANNIBAL_WHY_THE_AUDIENCE_LIKES_SUCH_A_VILLAINOUS_CHARACTER_AS_HANNIBAL_IN_BRYAN_FULLER_S_TV_SHOW?email_work_card=title
28. <https://www.observatorcultural.ro/articol/cartile-mele-preferate-scrise-de-andrei-codrescu/>
29. <https://carte-pdf.com/andrei-codrescu-lectia-de-poezie-download-book-pdf.html>
30. <https://blog.goethe.de/dlite/archives/1030-ntr-o-singur-generaie-am-pierdut-secole-de-reflecie-Andrei-Codrescu-in-dialog-cu-10-tineri-scriitori-romani.html> - Interviu cu Andrei Codrescu
31. <https://www.observatorcultural.ro/articol/creatia-este-si-bucurie-si-lupta/>
32. https://www.goodreads.com/book/show/64068.The_Blood_Countess
33. <https://www.3ammagazine.com/3am/either-commit-suicide-or-start-giggling-an-interview-with-andrei-codrescu/>
34. https://koaha.org/wiki/Vergine_di_Norimberga
35. <https://www.documentazione.info/inquisizione-musei-della-tortura-e-tutti-i-falsi-in-cui-avete-sempre-creduto>
36. <http://www.torturemuseum.it/>
37. <https://web.archive.org/web/20150320000737/http://www.stripes.com/military-life/travel/prague-torture-museum-offers-a-blood-curdling-collection-1.45463>
38. <https://cetateafagarasului.com/fecioara-de-fier/>
39. https://www.academia.edu/6432006/Introdúcere_%C3%AEn_sociologia_identit%C4%83%C5%A3ii
40. <https://twitter.com/mathemaniac/status/752453492002975744>
41. <https://archive.org/details/x-the-interpretation-of-nature-and-the-psyche>

42. https://archive.org/details/bloodcountessnov00codr_0/page/317/mode/2up
43. https://books.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=voeQ-8CAsacC&oi=fnd&pg=PA1&dq=leon+festinger+theory+of+cognitive+dissonance&ots=9z97NtnhvB&sig=6RGhzIziq-WQUm1ssLuguazDVfQ&redir_esc=y#v=onepage&q=leon%20festinger%20theory%20of%20cognitive%20dissonance&f=false
44. <https://dlite.ro/intr-o-singura-generatie-am-pierdut-secole-de-reflectie-andrei-codrescu-in-dialog-cu-10-tineri-scriitori-romani/>
45. <https://books.google.ro/books?id=R7DBCQAAQBAJ&pg=PT276&lpg=PT276&dq=phillip+imser+augsborg&source=bl&ots=1chTen3JnZ&sig=ACfU3U0B3-hVOujG13zwb84NMF5apVOyUg&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwjshZ6P0oz5AhUHQPEDHWSsBMYQ6AF6BAgCEAM#v=onepage&q=phillip%20imser%20augsborg&f=false>
46. https://en.wikipedia.org/wiki/File:Diamond_and_graphite2.jpg
47. <https://rria.ici.ro/wp-content/uploads/2016/09/07-art.-5-Roman-Chirila.pdf>
48. <https://revistatransilvania.ro/figuri-paterne-si-auctoriale-in-proza-lui-andrei-codrescu-mesi-si-wakefield/>
49. <https://intelligence.sri.ro/psihologia-agresiunii/>
50. https://www.youtube.com/watch?v=IVP4z_3jtr0&ab_channel=PanagiotisConstantinou
51. <https://s.iw.ro/gateway/g/ZmlsZVNvdXJjZT1odHRwJTJBTJGJTJG/c3RvcnFnZTA0dHJhbnNjb2Rlci5yY3MtcmRzLnJvJTJGc3RvcnFnZSUyRjIwMjElMkYxMiUyRjEzJTJGMTQyODkzM18xNDI4OTMzXzIwMjFfY2hwX3JvbWVuaWFfZW5n/bGlzaC5wZGYmaGFzaD03ZTdmYzI0ZWY4ZDliM2UwNzI3ODFmNzNkYzg2MjZmNg==.pdf>
52. <https://www.observatorcultural.ro/articol/creatia-este-si-bucurie-si-lupta/>
53. <https://doi.org/10.20935/AL1487>
54. <https://doi.org/10.20935/AL190>
55. https://www.youtube.com/watch?v=WMWiFKl8K2o&ab_channel=EffYourReview
56. <https://barabasilab.com/>
57. <http://networksciencebook.com/>
58. <https://www.bcucluj.ro/bibliorev/arhiva/nr17/carte-lupa5.html#1>
59. <http://caieteleechinox.lett.ubbcluj.ro>
60. <https://ainsworthandfriends.wordpress.com/2013/05/24/gothic-film-a-brief-history/>
61. <https://www.peterlang.com/search?searchstring=gothic>